

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 34.

V Ljubljani, v soboto 22. avgusta 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrlet 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo: rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg števil. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Na krščansko-socialen kurz v Gradec!

Pri nas v Avstriji ni še dolgo, kar se je pričelo praktično delovanje za preosnovo sedanjega krivičnega družabnega reda, ki ga je prouzročil liberalizem in v katerem najbolj udobno živijo judje in judovski hlapci. Pa v kljub kratkemu času je sijajno napredovala krščansko socialna ideja. Koliko krščanskih društev, koliko posojilnic in hranilnic kakor tudi dobrodelnih naprav je rodila ravno krščanska ideja, ideja, ki nikdar ne nastopa kot prazna fraza, ampak, ki je vedno, kadar je vstala iz groba, v katerega so jo mislili ukopati njeni klevetniki, odločno kazala na one rane, ki jih seka človeški družbi nekrščanska ideja, ki slepi ljudstvo z lepimi publicami: svoboda, bratstvo in enakost in vodi na izkoriščevalno polje one, ki s publicami hote udušiti krščansko idejo, idejo ljubezni in pravice, ker je največja sovražnica brezvestnih in samo sebe ljubečih ljudskih izkoriščevalcev. Kaj čuda, da je krščansko-socialna ideja tako pri nas napredovala, kakor tudi drugod na političnem polju, vključno temu, da so nastopili vse povsod najsurovejši in najnespodobnejši, vključno geslu: Svoboda, enakopravnost in bratoljublje.

Povsod, kjer nastopa krščansko-socialna ideja, je imela in še ima hude boje. In hude boje bore tudi krščanski socialci z nasprotniki v naši sosedni deželi, v zeleni Štajerski. Proti njim nastopajo liberalci, nemški nacionalsci in pa mednarodna socialna demokracija. Čeprav je toliko hudih in silovitih nasprotnikov, gredo krščanski socialci na Štajerskem odločno, gotovo in pogumno po svoji poti. Socialisti so mnogo let s ponosom in samozavestjo kazali na svojo štajersko delavsko organizacijo, toda danes se jim ta krha in zasluga je to močne krščansko socialne delavske organizacije na Štajerskem, ki nad vse dobro in uspešno deluje.

Po svojih delavskih društvih šteje približno 3000 organiziranih krščansko-socialnih delavcev.

Ako vpoštevamo dejstvo, da je krščanska organizacija na Štajerskem stara le komaj 10 let, moramo priznati, da je to v tako neugodnih razmerah kaj lep napredek krščansko-socialne organizacije, to pa tembolj, ker graška zveza krščanskih delavskih društev res dela. Vsako društvo n. pr. priredi obvezno vsak mesec svoj društveni shod. Delavci pa imajo svojo bolniško blagajno „Volksschutz“, ki daje delavcem pravno varstvo.

Graški krščanski delavci hočejo prirediti dne 6., 7. in 8. septembra v Gradcu socialen kurz, ki bo namenjen osobito delavskim slojem, in njih prijateljem. Kurz bode namenjen zlasti voditeljem in odbornikom delavskih društev. Skušnja uči namreč, kako so za praktično organizacijsko delo potrebni socialni kurzi. Uzorno organizirani katoliški centrum je letos n. pr. priredil več tednov trajajoči socialni kurz za voditelje kršč. delavskih društev. Ako se zdi to potrebno katoliškemu nemškemu centrumu, ki je najbolje organizovana katoliška politična stranka na svetu, so taki kurzi tembolj potrebni pri nas v Avstriji, kjer je naša organizacija sorazmerno z ono v Nemčiji takorekoč še v povojih. Socialni kurzi so rodili vedno še obilo sadov; na kurzih se spoznajo somišljeniki iz raznih krajev, navdušujejo eden drugega za dobro stvar in vidijo, kako se organizira in dela za blagor ljudstva drugod in doma. Poučna socialna predavanja imajo pa namen, razbistriti in razširiti pojme vdeležnikom in jih navajati k praktičnemu delovanju tako na shodih, za vodstvo in sodelovanje v raznih društvih in za osebno agitacijo, ki je najvažnejše delo in podlaga vsake resne organizacije.

Mi kar najtoplejše pozdravljamo korak graških somišljenikov, ki prirede socialen kurz. Naša najtoplejša želja je, da bi tudi naša delavska društva poslala na ta socialen kurz saj po enega zastopnika, ki je zmožen nemščine toliko, da bode mogel z uspehom slediti predavanjem, ki bodo namenjena osobito delavcem in bodo zelo poljudna. (Vožnja v Gradec stane

z osebnim vlakom iz Ljubljane tja in nazaj 15-30 kron, življenje v Gradcu ni ravno predrago; je ceneji kakor v Ljubljani). Naša društva so dolžna skrbeti za vzgojo naraščaja in se tozadevno učiti od socialne demokracije, ki za izobrazbo svojih voditeljev in agitatorjev žrtvuje velikanske svote. Priporočamo ta kurz tudi č. naši duhovščini, osobito v onih delavskih krajih, in teh je še mnogo, kjer še ni našega delavskega društva. Bi li ne bilo umestno, da bi iz takih krajev poslali na kurz v Gradec kakoga kršč. delavca, ki bi se tam navzel veselja in dobil tudi dovolj praktičnih migljajev za uspešno delovanje na kršč. organizatorskem delavskem polju?

Naj bi naš poziv ne ostal brezuspešen in naj bi bili na socialnem kurzu v Gradcu častno zastopani slovenski kršč. socialci!

Vsa vprašanja kakor tudi prijave za udeležbo pri tem kurzu naj se se naslovijo na naslov: Gospod Kristijan Fischer, Gradec, Schönaugasse št. 64.

Poročila iz mest in trgov.

Kranj, 18. avgusta. Po odhodu dijakov na počitnice je bil Kranj postal precej prazen. Zadnje dni je pa vojaštvo doneslo v mesto jako živahno gibanje. Vojaki raznih polkov, ki so šli k vojaškim vajam čez Ljubelj na Koroško, so se za par dni vstavili v Kranju in okolici. Z veseljem je meščanstvo pozdravilo prihod Njegove cesarske visokosti nadvojvode Jožefa Ferdinanda. Na večer pred cesarjevim rojstvenim dnevom je bilo vse mesto razsvetljeno in vojaška godba je igrala po ulicah, okinčanih z narodnimi in cesarskimi zastvami. Godba je igrala več komadov pred škofijo, kjer je bival nadvojvoda, danje pred bivališčem generala in okrajnega glavarja. Skoro ves Kranj in Šmartin sta bila na cesarjev rojstveni dan ob osmih zjutraj zbrana v Gaštelju, kjer je bila vojaška maša, katero je služil vojaški kurat č. g. Maračič v

Računski zaključek.

Črtica. Spisal K. Zima.

Socialno vprašanje se bode rešilo v najkrajšem času; to je več ko gotovo. Le še nekaj let, in ubožstvo bode izginilo popolnoma z zemeljskega površja. Pomisliti je treba samo, kako plemenito in požrtvovalno skrb za siromake in ubožce nekatere blage duše, ki se ne strašijo nobenega truda, neumorno ustanavljajo dobrodelna društva in zbirajo vinar za vinarjem, da olajšajo trpečim svojim bratom gorje.

Mestna „zveza dobrodelnih društev“ je imela svoj redni občni zbor.

„Častiti gospodje!“ tako je govoril načelnik zveze. „Zopet smo završili jedno leto plodnosnega svojega delovanja. Ponosno se lahko ozremo na preteklo leto; kajti delali smo, trudili smo se, in to, z mirno vestjo lahko rečem, ne zaman, ne brez uspeha.“

Človeku se krči srce, ko gleda brezmejno bedo mestnih siromakov; a zopet mi zaigra veselje v duši, ko pomislim na blagodejno našo zvezo. Zastopanih je v njej pet društev, katera

vsa olajšujejo neznosno stanje posameznih ubožnih stanov. Tako si je „društvo v podporo vdov in sirot“ privzelo sveto nalogo, da zboljša po možnosti stanje teh siromakov; kajti kdo je bolj potreben pomoči in podpore, kakor ravno slabotna ženska, ki se ne more več zanašati na žuljave roke svojega moža, ali pa nedorasli otroci, katerim so pomrli skrbni roditelji, in ki se pod milim nebom ne vedo na koga obrniti.

Kolikega pomena je „društvo za invalide“, ve dobro vsak, komur je le količkaj znan položaj starih mož, ki ne dobe pomoči od nikoder, čeravno so postali nezmožni za delo v boju za milo nam domovino.

Najplemenitejše delo, katero si sploh moremo misliti, pa opravlja brez dvoma društvo „ubogim dijakom v podporo“, če pomislimo, kako silno stradajo nekateri dijaki, kako slabo so nekateri oblečeni in koliko jih mora radi pomanjkanja podpore iz šole izostati; gospodje moji, ali ne bode potem vsakdo od srca pozdravil društvo, ki te ubožce nasituje, jih oblači, in tako domovini vzgaja mož v vseh strokah izobraženih in pridobiva narodu vrednih in zmognih voditeljev in učiteljev.

Vsekako velike važnosti sta tudi ostali naši društvi, ki skrbita za brezdelne obrtnike in vsled starosti onemogle delavce.

Odveč bi torej bilo, da bi povdarjal preveliko važnost in pomen zveze, ki združuje vsa ta dobrodelna društva, da se pod njenim vodstvom tem bujnejše razcvitajo in bogatejših sadov prinašajo. In vspevajo v resnici sijajno! Blago mestno občinstvo in druga plemenita srca po deželi so tudi spoznala potrebo in vzvišeni namen naše zveze, zato so jo tudi vsi obilno podpirali ter ji pošiljali milih darov v polni meri. Lahko se ponašamo, da nima nobeno dobrodelno društvo po drugih mestih toliko prometa, kot ravno naša zveza. Darovi se množe od dne do dne, in dasiravno rastejo tudi stroški, vendar se lahko nadjamo, da bodo imeli siromaki kmalu priliko, da blagrujejo dobrodelno zvezo. V ime stradajočih ubožcev kličem blagim dobrotnikom: slava!

„Slava!“ je zagrmelo po sobani iz čistih grl za siromake navdušenih dobrotnikov.

Po govoru načelnika je še prebral tajnik kratko poročilo o zadnjem občnem zboru, nato je pa prečital blagajnik svoje poročilo o dohodkih

šotoru. Okoli šotora je bilo zbrano vojaštvo, ki je po maši defiliralo.

V župni cerkvi je bila isti čas slovesna sv. maša, h kateri so prišli gg. uradniki in društva. Ob pol 1. uri je bil častniški diné, nanj so bili povabljeni tudi gg. župan Šavnik, okr. glavar Pirc in dekan Koblar. Drugo jutro ob petih so vojaki odrinili.

Iz Idrije. (Tedenske novice.) V nedeljo so na javnem shodu protestirali socijalni demokratje proti Blatniški akcijski družbi (v Misu)? na severnem Češkem, ker je ta zvišala z dovoljenjem ministerstva svojim delavcem v premogokopu delavni čas z 9 na 10 ur, ter tako prekoračila postavbo z 1. junija 1902. leta.

Udeleženci shoda so soglasno sklenili poslati resolucijo na revirni urad v Ljubljano. In ker se bode povsodi protestiralo proti temu početju, nadjajo se, da se ta naredba odpravi, ali pa, da se vsaj drugod kaj tacega ne pripeti. Resolucijo je predlagal Kristan.

Slučaj rudarja Lukežiča prevzame krajni delavski odbor v pretresavanje. Tega namreč noče vzeti na stanovanje nobeden privatist. Ko pa je šel prosit g. inspektorja Svobodo za erarično stanovanje, ni hotel ž njim govoriti.

Gantarju Urbanu so v napotju „übrigs šihti“, ter zahteva, da se isti odpravijo.

Govorilo in protestiralo jih je še več, a Kristan jim je rekel, naj vsi najprvo protestirajo proti samim sebi, da so nemarni ter jih pozival, naj vsi pristopijo k organizaciji. Rekel je, po cesti in po gostilnah vpijete, smo socijalisti, pri organizaciji vas je pa vpisanih samo 210. V kratkem bode zopet javni shod.

K zadnjemu poročilu v „Slovenski List“ o napravi novega rezervarja je toliko omeniti, da je g. Lapajne prodal občini svet za 528 kron. to je 88 kvadratnih metrov po 6 kron, ne pa za 100 kron, kakor je bilo pomotoma navedeno.

Iz Idrije, dne 17. avgusta. V zadnjem dopisu omenja Vaš poročevalec, kako težko se ministerstvo ogreje za kak prispevek v prid cesarskega rudnika, oziroma delavcev pri eraričnih podjetjih. Naj Vam še jaz pokažem dejstvo, kako zelo je naklonjena višja gospoda nizkemu rudarju.

Dne 18. decembra 1901. je zatrjeval poljedelski minister našim državnim poslancem, kako je on naklonjen delavstvu sploh, in da v kolikor njegov delokrog dopušča, tudi v dejanju pokaže svoje simpatije do rudarja.

Ko se je 1. januarjem 1902 vpeljal novi normale glede plače aktivnim rudarjem, kakor tudi novim provizijonistom, se je prosilo, naj bi se po novem normalu pokojnina zvišala tudi že starim provizijonistom. Saj ti so delali dolgo, vrsto let, nekateri celo čez 40 let za malo plačo, da si je takrat rudnik največji dobiček donasal. Imajo pa za to sedaj tako malo pokojnino, da je za umreti še vendar preveč, a za živeti premalo.

Prošnja se je začetkom decembra pretečenega leta uslišala, a od tistega časa je preteklo

že osem mesecev in še do sedaj niso izračunali, koliko priboljška po novem normalu pripade starim provizijonistom. Res da je število teh precejšnje — do 170 in vdov in sirot do 200, a osem mesecev je tudi precejšnja doba, v kateri bi se to že zdavnaj lahko zvršilo. Sedaj je sicer nastopila ona doba, ko gredo uradniki vrstoma za mesec dni na dopust, a pri vsem tem odložiti tako zadevo kar čez osem mesecev, je vendar malo preveč.

Gotovo je, da se finančni minister ne more za dolgo časa vpirati začeti že enkrat izplačevati dovoljeni priboljšek, a stari provizijonisti težko čakajo zboljšanja, kateri jim je nad osem mesecev zagotovljen.

In pri tako počasnem poslovanju se gospodi še čudno zdi, da je delavec njej nasproten postal, nezaupen, in nezadovoljnost s svojim stanjem očitno kaže.

Koliko truda je bilo treba, da se je izposlovalo za naše gozdne delavce nekaj priboljška. Za 20 vin. na dan so vendar povišali mezdo in še 20 vin. pridali pri oddaji dela v partijah. Trkati je bilo treba na vrata, podrezati v kancelijah, da ni predolgo obležala, dajali nova pojasnila na razne ugovore — vse to se je vlelo kakor štrinja. Obljubilo se je tudi pokojnino v tem obziru zvišati, a kedaj bode to izvršeno, je še vprašanje dolgega časa.

Pri vsem tem ima gozdno upraviteljstvo večino delavcev le kot najemnike, in če kateri stalnih odstopi ali umrje, ne bodo stabilizirali kakega intecimalnega gozdarja, če ni skrajne sile. Naj kaki dela nad 10 let nepretrgoma v eraričnih gozdih, vendar ga ne sprejmejo še za stalnega.

Neprestano delo toliko dobo let kaže vendar, da ga erar stalno potrebuje in uslužbenec je tudi pokazal resno voljo tu ostati za stalno pridobil si je v tem času tudi že precej skušnje in spretnosti. A vkljub vsem tem razlogom, se le malokateremu posreči, da bi ga v vrstili med definitivno moštvo. Naj se tak najemnik ponesreči pri delu, ga k večjem odpravijo s kako malo nagrado in potem pride občini na glavo, naj je tudi svoje moči zastavil v prid erarju, ter jih nekateri celo za vedno zgubil v cesarskih gozdih.

Postavno se tirja, da so hlapci in trajno službujoči pri privatnih podjetjih zavarovani za slučaj kake nezgode ali onemoglosti. Erar bi moral v tej zadevi dajati lep zgled, a krčevito odklanja ono malo svoto, ki bi bila potrebna za tako zavarovanje.

Pač zadnji čas je, da gosp. Povše pride na dan s svojo tabelo in predlogom o zavarovanju v starosti in nesreči, ter se tako erar prisili tudi za svoje delavce najemnike kaj storiti. Do sedaj gre vse tako počasi in s tako težavo, da marsikateri delavec obupava nad svojo prihodnostjo. „Ce pri rudarjih toliko časa čakajo, menda da bi jim stari provizijonisti prej pomrli in bi jim ne bilo potreba preko groba zagotovljenega priboljška izplačevati, kaj bo še le z nami, ki smo

samo še pri obljubah!“ slišiš kakega tožiti. Na vsak način bodo pa pri zopetni otvoritvi državnega zbora morali naši poslanci dunajsko gospodo opomniti, da si s tako počasnim poslovanjem ne bode pridobila zaupanja nižjih slojev.

Domače novice.

V nedeljo 30. t. m. v Vevče! V nedeljo 30. avgusta bo v Vevčah velika slavnost. Slovesno takrat otvorijo novi društveni dom. Naši somišljeniki naj se pripravijo na veliko udeležbo, da tako damo zaslužen priznanje neumorno delujočim ondotnim somišljenikom. Otvoritev novega društvenega doma v Vevčah bode združeno z veliko veselico.

Kake ljudi „Narod“ brani. Križe pri Tržiču 17. avgusta 1903. Dne 3. avgusta opoludne, ko je bila družina pri mizi, prilomasti neki surov človek med groznim preklinjanjem in zmerjanjem v župnišče. Ni ga bilo za odpraviti. Oblastno je hodil po hiši in veži in klel in zmerjal. Prašal ni niti za delo, niti za župnika, za jedi tudi ne. Miloščina se mu je ponujala, a je ni hotel, pokazal je fige. Naposled vzame v roke še nož, vse se ga je balo. Omenjeno bodi, da župnika ni bilo pri domu. Hlapec je bil primoran vzeti v roke gnojne vile in ga požene iz hiše in dvorišča, ne da bi ga bil kaj ranil, samo po hrbtu mu je eno dal po zasluženju; na roko se je vrezal s svojim nožem, da je kazal kri po vasi. — Na to piše „Slovenski Narod“ dne 5. avgusta: Surovost župnikovega hlapca. Pred nekaj dnevi je prišel v Križe pri Tržiču neki delavec z imenom Terdina. Da bi si kaj zaslužil je iskal dela in se napotil tudi v župnišče, da bi tam kaj povprašal župnika, ako bi morda zanj imel kakega posla. Prišedši na farovško dvorišče, zastavil mu je župnikov hlapec pot, češ, da tak prokleti berač nima ničesar opraviti v župnišču. Delavec mu je mirno odgovoril, da ne berači, ampak išče poštenega dela in bi zbog tega rad govoril z župnikom. Hlapec je ostal gluha za vse delavčeve prošnje, da bi ga pustil k župniku. Ker se Trdina le ni hotel na hlapčovo povelje odstraniti, zgrabil ga je hlapec in ga s silo tiral do dvoriščinih vrat; ker se mu je Trdina nekoliko vstavljaj, pograbil je vile in jel ž njim posla iskajočega delavca obdelavati. Sunil ga je v prsa in ranil na rokah in bradi in kdo ve, kaj bi se bilo še zgodilo, ako bi se Trdina ne bil hitro odstranil! To je pač skrajna podivjanost! In ni čuda, da se gode take surovosti baš v okrilju župnišč, saj naši duhovni gospodje storijo vse mogoče, da bi ljudstvo čim bolj podivjali in nahujskali. Sadovi njihovega delovanja pa so potem taki! Danes prejme župnik pismo iz Jesenic na Gorenjskem, kojega piše pravi delavec Matevž Trdina, v katerem pravi, da „posla iskajoč pošten človek“ je tat, njemu je ukradel delavsko knjižico, s katero hodi po svetu, nekemu drugemu delavcu, Jakobu Klinar po imenu, obleko v vrednosti 16 K in ako se še tukaj okoli klati, naj se nemudoma naznani orožnikom, da ga denejo pod ključ. S pismom lahko postrežemo. Križki mokrač! dobili ste nos, da lahko nanj stopite — toraj tudi tatu zagovarjate, da le poštenost oblatite. Sedaj ste se z lastnimi besedami razkrinkali. Pišete brez da bi vedeli, kako se je vršilo, samo da se duhovščini ena priloži.

Židovsko in katoliško premoženje. Nedavno je „Slov. Narod“ priobčil vest, da ima Vatikan 50 milijonov lir premoženja in je to povdarjal z nekim cinizmom, ki je lasten judom in njih plačencem. 50 mil. lir je približno 23 mil. goldinarjev. Iz tega premoženja, ako je vest sploh resnična, vzdržuje pa Vatikan veliko človekoljubnih naprav in ustanov splošne prosvete. Zdaj pa pogledjmo, koliko premoženja ima n. pr. Žid Vandebildt. Ta jud premore 200 mil. mark denarja, kar je toliko, ko 120 mil. goldinarjev, to je nad 5krat več nego je „vaticansko premoženje.“ Pa čujmo za kake dobrodelne namene“ žrtvuje žid svoje milijone. Od teh 200 mil., katerih obresti neso osem milijonov mark na leto, porabi 400.000 mark za svoje razkošje doma v New-Yorku; 1.200.000 mark požre njegovo ladijevje, katero vzdržuje za svojo zabavo,

in stroških, katero so vsi nadzorniki in pregledovalci računov soglasno odobrili.

„Radovednost našega občinstva“, tako se je glasilo skrbno sestavljeno blagajnikovo poročilo, „se je pokazala letošnje leto v vsem svojem svitu ...“

Po dolgem uvodu je navel še natančen izkaz o dohodkih, stroških in prebitkih.

Dohodki:

Darovi in volila društvu v podporo vdov in sirot	650·80 gld.
... društvu za invalide	240— „
... dijakom v podporo	724·50 „
... za brezdelne obrtnike	82·65 „
... za onemogle delavce	105·30 „
Mestni zbor naklonil društvu	1000— „
Druga darila društvu sploh	250— „
Skupaj	3048·25 gld.

Stroški:

Letna plača dvema tajnikom à 360 gl.	720— gld.
Letna plača blagajniku	400— „
Dvema slugoma à 300 gl.	600— „
Za razne tiskovine, papirje in pošt.	160·50 „

Prenos . 1880·50 gld.

Odnos . 1880·50 gld.

Za opravo v pisarni (jedna omara, še tri stole in dve слиki)	45— „
Stroški pri veselici, katero je priredilo društvo v korist mestnim ubožcem	230·20 „
Najemnina za društvene prostore	280— „
Za predsednikovo sobo v društveni dvorani	120— „
Drugi stroški	340— „
Vsi stroški skupaj	2895·70 gld.
Ako primerjamo torej dohodke	3048·25 gld.
s stroški	2895·70 „
znaša prebitok	152·55 gld.

Kakor rečeno, nadzorniki in pregledovalci računov so odobrili blagajnikov račun brez ugovora.

Po daljšem posvetovanju so sklenili odborniki, da naj se podele od prebitka obema tajnikom in blagajniku častne nagrade po 40 gl. ostalih 32·55 gl. pa naj se razdeli podpore potrebnim ubožcem.

Srečne vdove in sirote!

400.000 mark porabi za svoje konje, 1.600.000 mark dobi njegova hči omožena vojvodinja Marlborough za doto; 800.000 mark starejši njegov sin, 200.000 mark najmlajši sin, 1 milijon pa njegova žena, katero je spodil, da se je mogel oženiti z drugo. Torej vse le za privatno porabo in uživanje Vanderbildtov, nikjer ni novčiča za človekoljubne namene. In židje si drznejo svoje smrdljive jezike vtikati v „cerkveno premoženje“. Seveda cerkev jih sploh bode v izbuljene oči, ker bi se radi polastili cerkvenega premoženja, da bi se cerkev ne mogla več gibati proti sovražniku človeštva židovstvu. To so židje najbolje dokazali v Franciji. In oni milijoni, katere troši londonski Rotschild za nabavo tropičnih — bolh? Ti gredo pač za „človekoljubne“ namene, kaj ne gg. liberalci? Pa kaj! Kdo bi smel kritizirati potrato židov! Oni mečejo denar v blato, pri tem se rogajo v obraz človeški bedi in odvrčajo pozornost javnosti na — katoliško cerkev, katera sme služiti to je nazor judoliberalne sekte vseh narodnosti, torej tudi slovenske — za tarčo židom in njihovi plačani tolpi. Pa se bodo časi že še spremenili.

Celo s sekvestriranjem slovenskih literatov si hočejo pomagati Nemci na Kranjskem, da ustrezajo svojemu napuhu in svoji oholosti. Tako je „Grazer Tagespost“ iztaknila nekaj tako velikanskega, da moramo to zabeležiti. Čvekaje o ulogi, ki sta jo baje igrala nemško junaštvo in nemška kultura na Kranjskem, trdi, da je celo „die Glanzperiode“ v slovenski zgodovini zahvaliti „dem deutschen Reformator Truber“. Ali ste slišali ljudje božji? Primož Trubar iz Račice pri Laščah, veliki Jugoslovčan, je tudi že Nemec postal. V predalih „Grazer Tagespost“ namreč! Kmalu porečejo, da so vso slovansko literaturo do današnjega dne spisali Nemci!

Premetení nasprotniki. Užigalice družbe sv. Cirila in Metoda so nekaterim nemškim spekulantom na poti. Zato so spravili v promet užigalice „Slavia“. Skatljica je v slovenskih barvah, ime je slovansko — in tako vlečejo Nemci dobiček iz slovenske narodne zavednosti. Prav tako delajo Madjari. Hrvatje imajo užigalice svoje družbe sv. Cirila in Metoda za Istro. Madjari pa so spravili v promet užigalice „Piros Salun Gyufa“ — Stein es Rosenstraus — Budapest, a so čez Madjarski napis prilepili listek, na katerem je tiskana znana hrvatska pesem: „Ja sam Hrvat dušom telom . . .“ In tako razpečavajo ta izdelek kod hrvatske narodne užigalice in delajo škodo Ciril Metodovi družbi. Torej — pozor!

Plemenito dejanje poveljnika 3. voja, podmaršala pl. Succowaty-a. Na Vrhniki se je pretečene dni mudil 97. pešpolk, in vojak Idričan bi rad obiskal še svoje stariše, predno odrine na Koroško. Dobil je dan dopusta, ter krenil peš proti Idriji. Na cesti od Logatca ga doide mali voz, na katerem sedi pl. Succowaty in polkovnik generalnega štaba. Ko general pogleda vojaka, ki ima prašne noge, a ne puške, ne telečjaka, ustavi ga ter ga vpraša kam gre. „Za en dan na dopust v Idrijo pogledat svoje stariše!“ bil je odgovor. „Prav, ti bom jaz prikrajšal pot, kar sedi k vozniku!“ Kako se je ustreglo to našemu fantu, si lahko mislite in ob enem še čast voziti se s podmaršalom. Ko privozijo do Idrije, in se naš rojak po vojaško zahvali, stisne mu še general dve kroni v roko, „da bode za priboljšek na kratkem dopustu.“ Kaj ne, plemenito dejanje visokega gospoda nasproti nizkemu vojaku prostaku, ki bode ta dan pomnil vse življenje.

Nemška neznosljivost. Kakor je znano našim čitateljem, se je odvetnik dr. Brejc preselil iz Ljubljane v Celovec. Nemški listi so že začeli bruhati nanj svojo jezo in uprizarjajo gonjo proti njemu, ker je začel tudi na sodišču nastopati kakor slovenski odvetnik. Izjavil je, da bo na sodišču načeloma govoril le slovenski in da bo slovenski odgovarjal.

Krščansko misleče dijaštvo priredi 24. in 25. avgusta svoj peti sestanek v Ljubljani. Določeni so troje znanstvenih predavanj. Razven tega je na letošnjem programu manifestacija za slovansko univerzo in času primeren pogovor o sedanjem položaju in organizaciji slovenskega katoliškega dijaštva. Ob istem času bo zborovala

v Ljubljani „Slomšekova zveza“ in krščansko misleče učiteljstvo priredi z dijaštvom skupen koncert.

Zanimiv slučaj. Nedavno temu se je bila — kakor je znano čitateljem — pri Novem mestu pojavila mlada potepuhinja, ki je izpovedala, da je hči Ivana tistega Frana in Marije Bratuša iz župnije Majšpek, ki sta bila obsojena, da sta bila spekla in pojedla svojo lastno hčer Ivano. Ta vest je bila seveda velika senzacija, ker stali smo pred psihologično uganko, zakaj sta Fran in Marija Bratuša priznala tako grozen zločin, ako ga v resnici nista storila?! In še ni prišla jasnost v to stvar. V „Südsteierische Presse“ čitamo, da je bilo dne 7. avgusta pozvanih na sodišče v Ptuj več prič, ki so dobro poznale to deklico. In res jih je pet — sosedje in dve teti deklice — po predloženim jim fotografiji, doposlani iz Novega mesta, izpovedalo z gotovostjo, da slika predstavlja dekle, katero naj bi bila rečena zakonska umorila. Tudi nadučitelj Simon Kropelj je izjavil, da je sličnost jako velika. Po takem se je še povečala možnost, da sta oče in mati priznala umorstvo na svojem otroku, katerega nista storila. Največim zanimanjem pričakuje vse nadaljnega razvoja te senzacionalne stvari.

Važen shod. V nedeljo je imela katoliško-narodna stranka shod v Velikih Laščah. Nad 500 mož je navdušeno pritrjevalo dr. Šusteršiču in mu naročalo, naj katoliško-narodni poslanci ne odnehajo, dokler ne dosežejo ljudstvu pravic. Gromovito odobravan je bil tudi oni del dr. Šusteršičevega govora, ki se je pečal z zahtevami Madjarov po madjarskem arm. jeziku. Dr. Šusteršič je dejal, da ako bodo merodajni krogi mnenja, da ne škodi armadi madjarski službeni jezik, tedaj ne more škoditi tudi pri drugih narodih, ako se jim da armadno povelje v njihovem jeziku. To bomo tudi zahtevali. Potem naj Madjari imajo svoj armadni jezik, a tako svojo armado naj plačajo sami, Avstrijci za madjarsko armado ne plačamo niti krajcerja. Shod je pozval poslance, naj se v državnem in deželnem zboru najodločneje bore za splošno volivno pravico.

Tretji shod spodnještajerskih mladeničev je bil v nedeljo v Petrovčah. Navzočih nad 1000 mladeničev. Cerkvni govornik dr. Medved je vzbudil veliko navdušenje. Pri slavnostnem zborovanju je govorilo 8 mladeničev, katerim se je živahno pritrjevalo. Dva tamburaška zbora sta izvajala navdušene slovanske skladbe.

Nova opera na slovenskem odru. Uprava slovenskega gledališča v Ljubljani je vsprejela opero „Peter Svačić“ našega tržaškega mladega komponista g. Josipa Mandića, sina uglednega g. dr. Frana Mandića. — Mlademu gospodu čestitamo na tem lepem vspehu.

Slavnost 25-letnice okupacije Bosne in Hercegovine v Ljubljani. — V soboto so v Ljubljani na jako slovesen način praznovali 25-letnico okupacije Bosne in Hercegovine. Ker so bili tačas tudi naši fantje uvrščeni v 17. pešpolk, zanimal bo marsikakega opis glavnih bojov, pri katerih se je odlikoval pešpolk 17. in je njih osodo tudi odločil. „Slovenec“ je dodal v svoji petkovi številki posebno prilogo, v kateri se nahajajo razni podatki iz omenjene okupacije, tičejoči se 17. pešpolka, ki so jako zanimivi, posebno za one, ki so se udeležili okupacije.

Delavskemu stavbenemu društvu v Ljubljani je ministerstvo dovolilo 5000 K podpore.

Vseslovanska razstava v Petrogradu. „Dniwnik Warszawski“ poroča o vseslovanski razstavi sledeče: Vseslovanska razstava, ki se je imela vršiti l. 1904. v Petrogradu, odnešena je do l. 1906. in sicer radi tega, ker je Rusija sklenila kolikor mogoče obilno in sijajno sodelovati na tej razstavi. Rusija ima v prvi vrsti pred okom kulturne cilje, trgovske osnove so še le na drugem mestu. Čehi pa želijo pred vsem zboljšati svoje trgovinske zveze. Od češke strani pisalo se je pristojnemu odboru v Petrogradu, da je industrija na Češkem ravno tako razvita, kakor v Nemčiji in da je za Čeha od največjega interesa, da najdejo v Rusiji skladišča za svoje izdelke. Rusija nima razloga dajati prednosti nemškemu izdelkom. Čehi gredo že tako daleč, da sedaj nabirajo denar, da se bo moglo kmalu

pričeti s pripravljalnimi deli za gradnjo kanala, ki bo spajal Vltavo in Donavo. Čehi nameravajo namreč vso svojo izvozno trgovino pošiljati po tem kanalu do Črnega morja, a ne kakor do sedaj, preko Hamburga. Do sedaj je v to svrhu nabranih že en milijon kron, in izjavljajo, da se nabere v kratkem času še toliko, ako bode to potrebno. Tudi pruski in avstrijski Poljaki bodo sodelovali na vseslovanski razstavi v Petrogradu, ako bo tista službena, kakor tudi bo.

Iz Stare Loke. (To in ono). Čuje se, da nameravajo škofjeloški igralci prirediti na korist rokodelskemu društvu Finžgarjevo igro „Divji lovec“. Kakor se čuje, jo prirede še do Malega Šmarna. Kakor smo poizvedeli, so uloge kaj srečno razdeljene; posebno uloga Tončka, bi ne mogli boljšemu dati. — Nekaj za naše čebelarje. 25. avgusta bo čebelarski shod v Šmartnem pri Kranju v prostorih ljudske šole. Shod se otvori točno ob pol 9. uri zjutraj. Dopoldne se predava: Življenje in razvoj čebele (g. A. Jarc), čebelarsko orodje (g. pater), čebelarjeva opravila spomladi, poleti, jeseni (g. Fr. Sackmajer, I. Lampe pater Valter Šmid, urednik A. Znideršič). Popoldne ob 2. pa: Kako se ne sme čebelariti, čebelarjeva opravila s praktičnim razkazovanjem, anatamija in bolezni čebel. Vsak, kdor se hoče udeležiti, naj se do 23. avgusta oglasi v Šmartnem.

Poroka. V ponedeljek se je poročil na magistratu kralj. mesta Prage gospod Vladimir Jelošek, cand. medic. iz Zagreba s slovensko pisateljico gospico Zofko Kveder. Bilo srečno.

Smrt na slavnosti. Jožef Kordiš, doma iz Globokega na Gorenjskem, je prišel kakor bivši udeleženec okupacije Bosne in Hercegovine na slavnost 25letnice v Ljubljano. V Lassnikovi veži ga je zadela kap. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je umrl. Pogreba se je udeležil slavnostni odbor, ki je svojemu tovarišu položil na krsto lep venec.

Zopet velik požar. Minoli petek je bil velik požar v trgu Vače pri Litiji. Razun cerkve, župnišča in 11 hiš, je požar vpepelil vse. Pogorelo je 34 hišnih števil s kozolci, skladišči in drugimi gospodarskimi poslopji. Požar je zahteval tudi človeško žrtev. Neka starka je namreč umrla na pogorišču — od strahu. Neko drugo ženo so le s težavo rešili. V Vačah že poprej ni bilo blagostanja, sedaj pa je zavladovala grozovita beda. Šola je razdejana od vrha do tal, pošta je zgorela popolnoma. Ničesar niso mogli rešiti, razun nekaj denarnih pisem iz Amerike. In tudi tu kaže vse, da so zanetili — otroci.

Okolu sveta.

Zopet krvavi dogodki na Hrvatskem. Z ozirom na ponovivše se krvave dogodke v Zaprešiću poročajo iz Zagreba, da je ban grof Pejačević vsem velikim županom odposlal odredbo, da se ima na vseh železničnih postajah na Hrvatskem poleg Hrvatske izvešati tudi madjarska zastava. Ban sam je na svoji palači na cesarjev rojstni dan izvesil poleg hrvatske tudi madjarsko zastavo, vsled česar je predvčerajšnjim došlo do burnih demonstracij pred bansko palačo. Seveda so bile demonstracije naperjene tudi proti krvoprelitju v Zaprešiću. O izgrelih v Zaprešiću poročajo nadalje, da je prišlo pred tamošnjo postajo nad 500 kmetov, ki so zahtevali odstranitev madjarske zastave. Poveljnik orožnikov je množico pozivljaj, naj se razide, a ko se ista ni zmenila za njegov poziv, ukazal je na njo streljati. Neka žena je skrivaj splezala na streho, a ravno ko je hotela odstraniti madjarsko zastavo, začeli so orožniki streljati na množico in to jo je tako prestrašilo, da je padla s strehe. Madjarska zastava je bila potem izvešena do 5. ure popoldne. Tudi v zlatarskem okraju, kjer so se te dni imele zapričeti nadomestne volitve v hrvatski sabor, došlo je do prelivanja krvi. Opozicijski volilci prišli so namreč oboroženi na volišče, da bi preprečili volilne sleparije madjaronski volilni komisiji. Ko so hoteli orožniki kmetom zapreti pot na volišče, so jih kmetje napadli s kamenjem in orožniki so se morali umakniti. Pozneje pa so prišli orožnikom na pomoč vojaki, kateri so

streljali na množico ter dva kmeta ubili, štiri težko in 13 njih lahko ranili. V Kronjici in Bistrici so se po tem dogodku priredile burne demonstracije proti madjaronom. V Kronjici so demonstranti napadli in vse uničili v hiši madžarona Taušića ter istotako v Bistrici v hiši madžarona Lusta. V Zagrebu, Zaprješću in v zlatarskem okraju vlada silno razburjenje. Narod zahteva maščevanje za žrtve madžaronskega nasilstva. Ogorčenje proti banu Pejačeviću postaja vedno hujše in splošno mnenje je, da bo isti nadaljeval politiko grofa Kuhena Hedervarya. Zadnje vesti iz Zagreba trdijo, da se na Hrvatskem ne bo več nikjer izvešala madžarska zastava.

Naš notranji položaj je velekritičen. Homatije na Ogrskem so vedno večje. Opozicijskalcem vedno bolj raste greben, vedno večje so njihove zahteve. Cesar se poda v Budimpešto, kjer se razgovori z raznimi političnimi voditelji. Ako krona ugodí zahtevam Ogrov, pride kmalu do gole osebne zveze vladarja med Oggersko in Avstrijo. Veliko pozornost vzbuja nenadni poziv predsednika, ozir. podpredsednika gosposke zbornice knezov Windischgraetz in Auersperg na Dunaj. Pripravljeni smemo biti na izredne dogodke. Ogri ne odnehajo, Avstrija se pa ne more udati. Zato tudi govorijo o odstopu cesarjevem. Cesar je v ponedeljek sprejel nadvojvoda Frana Ferdinanda, ki se je takoj na to podal v vojno ministerstvo, kjer je bil nad eno uro. Med tem časom je bil sprejet od cesarja Körber, tik za Körberjem pa sta bila pozvana k cesarju načelnik generalnega štaba Beck in vojni minister Pietreich. Ti vsprejemi so v zvezi z ogrskimi zahtevami.

Poljska gimnazija v Tešinu. Krakovska „Gazeta Narodowa“ prinaša brzojav, da je poljska gimnazija v Tešinu podržavljena. Ako se ta vest potrdi, potem so dosegli Poljaki lep narodni uspeh, za katerega so se potegovali s toliko požrtvovalnostjo in vstrajnostjo.

Voltaire in jezuiti. Ta največji sovražnik katoliške cerkve v 17. stoletju je bil v svoji mladosti učenec jezuitov, ki so popolnoma pregledali njegov značaj in dali o njem sledeče pisano spričevalo: („Nadarjen mladenič, toda velik slepar“). Kljub temu pa je Voltaire večkrat hvalil jezuite. Zastavil je sam sebi vprašanje: kaj sem v sedmih letih svojega bivanja pri jezuitih videl in odgovoril je sledeče: Videl sem najmarljivejše, najzmirnejše in zelo vrejeno življenje. Vse ure so imeli najnatančnejše porazdeljene v skrbi za nas in za izpolnjevanje njihovih strogih redovnih postav. Zato se ne morem prečuditi, da se jih dolži pokvarjene morale. Res je da imajo razne učenjake, ki so preresetavali razna vprašanja za in proti, toda iz teh diskuzij ne gre soditi o njihovi morali. Primerja potem znani pamflet o jezuitih „lettres provinciales“ in ga najstrožje obsoja. Opozarja na gore p. Bortalouea, iz katerih se človek nauči biti proti sebi strog, a prizanesljiv napram drugim ljudem. Upam se trditi — pravi dalje Voltaire — da ne more biti večjega protislovja, grdega in umazanega za človeštvo, kakor očitati laksne morale može, ki v najbolj trdem življenju žive v Evropi in v najoddaljenih kotih Afrike, Azije in Amerike gledajo vsak dan smrti v oko. Nikdar nisem bil obziren proti jezuitom, toda naši zamorci bi najostreje obsojali, ako bi dolžil jezuite kakega hudodelstva, katerega niso storili.

Avstrijski uradni šimelj. Dalmatinske občine, v katerih vlada sedaj silna beda in lakota, so dobile od vlade navode za čiščenje zob. Kako si bodo neki čistili ondi ljudje zobe, ko pa nimajo nič jesti. Vlada naj jim pošlje kruha.

Kdor išče, najde. Nekoč je prišel kapelan k naprednemu županu radi poprave kaplanjskega poslopja. Župan pa je bil ravno v krčmi v družbi več naprednjakov. Kapelan je prosil župana, naj občina popravi razpadajoče poslopje, češ, da so kapelani že itak reveži, ki imajo malo plačo. Županu se je zdel ta trenutek prav prikladen, da kapelana nekoliko osmeši pred navzočimi. „Kaj tarnate“, pravi, „koliko pa vam nesejo očenaši, ki jih vsako nedeljo zmolite“. „Jaz povprečno zmolim po dva do tri očenaše vsako nedeljo, kar znese 40 do 60 vinarjev“. „Dobro“, pripomni župan. „A neki stari župnik je rekel, da bi morali ta dohodek deliti s ljud-

stvom, ki vam pomaga moliti. Polovica gre vam, polovica pa ljudstvu, ki vam odgovarja“. „Hvala na pouku, gospod župan“, zavrne ga kapelan. „Odslej bodem vse dohodke od očenašev deval na stran. Koncem leta pa prinesem polovico v občinski urad, da jo vi razdelite med ljudstvo, ki pomaga moliti. Toda povem vam, da vi od tega ne boste dobili niti vinarja, ker nikdar v cerkev ne greste“. Navzoči naprednjaki so začeli ploskati, župan pa je plačal in odšel. Kdor išče, najde.

Macedonski dogodki. V petek se je sešel v Monastiru turški vojni sod in je obsodil morilca ruskega konzula Rozkowskega, orožnika Halima in jednega njegovih sokrivcev na smrt. Obsojena sta bila še dva druga orožnika, in sicer jeden na 15 let, a drugi na 5 let ječe. Halima in njegovega sokrivca obesili so še isti dan. Ker ni bila Rusija zadovoljna z odškodnino, v znesku 200.000 frankov, katero je turška vlada ponudila pokojnikovi vdovi, povišal je sultan svoto na 400.000 frankov. Ustaja je pričela po vseh vilajetih. Zažiga se in kolje vse križem. Ustaši koljejo Turke, Turki pa kristjane. Ustaši zažigajo turške vasi, Turki pa kristjanske. Posebno so se začeli gibati tudi Albanci, in položaj v solunskem vilajetu je jako kritičen. V Bolgariji vre hudo. Bolgarskega kneza Ferdinanda pa še vedno ni nazaj. Listi poročajo, da so ga pozvali, naj se vrne, ter da je odgovoril, da pride te dni. Bomo videli. Bolgarski ustaši so zasedli vas Kruševo, pobili vse turške uradnike in pomorili vse prebivalce, ki so bili sami mohamedanci. Dohajajo vesti iz Beligrada, da je skoro gotova reč, da so ruskega konzula Mandelstamma iz Prizrenda, ko se je podal po dobljeni vesti o umoru konzula Rozkowskega, na potu v Monastir turški vojaki ubili. Pa tudi solunski ruski konzul, Giers, je baje izginil, in se je bati, da so Turki tudi njega ubili.

Odbit račun krvnika. Pred nekaj dnevi je bil obešen v Budapešti Matija Karman. Krvnik je za svoje delo zahteval malenkost 195 kron in sicer zase 115 kron, za svoja pomagala pa 80 kron. Državni pravnik pa je zavrgeta račun in zaračunal le 130 kron. Sodišče je zadevo izročilo ministerstvu s pripombo, da stroški ne smejo presegati svote 130 kron. Ministerstvo torej odloči, dobi li krvnik ali 195 kron ali le 130 kron.

Obisk v Ištu. Dopisnik „N. W. Tagblatt“ se je razgovarjal v Gasteinu z neko dobro poučeno in visoko osebo, ki je izjavila, da je bil obisk le familijarnega značaja, o politiki, da se je le malo govorilo. Pač se je razgovarjal vladar z Goluchowskim o položaju na Balkanu. V Rumuniji, je izrekla dotična oseba, so mnogo bolj poučeni o položaju v Macedoniji, kot na zahodu. Gotovo je, da se vstasi motijo. Pomoči, na katero čakajo ne bode, ne sedaj in ne pozneje. Evropa lahko čaka in bolj, kot katera druga država je Rumunija v srečnem položaju, da lahko mirno čaka, kako se bodo stvari razvile. Da, tudi mi vemo, da Evropa lahko čaka, da lahko čaka Rumunija, ki je zgrabila za zadnje sredstvo, ki ji še preostaja, da se reši neznosnega jarma. Se pač pozna vpliv židov, ki vladajo v Rumuniji. Sicer je pa to izjava o položaju na Balkanu kaj žalostno izpričevalo za Evropo. Morda bo pa Evropa vendar le primorana misliti na kako sredstvo.

Smrt huzarja na pohodu od vaj. Iz Jaroslava se poroča, da se je ondi pri neki vaji huzarskega eskadrona, ki se je vračal od vaj, prigodila nesreča. Eskadron je korakal v vojašnico in na potu tja se je podčastnik ozrl nazaj, da pogleda, ali so vsi huzarji do dobrega zaprli zaklope pri svojih karabinah. V istem trenutku zapazi nek huzar, da je pri puški še petelin napet in zaklop nezaprto. V hitrici je menil puško urediti, ali puška se sproži in v prvi vrsti korakajoči huzar se je sesedel mrtev na tla.

Nov način čiščenja bakra. Isaac Baum iz Uniontown, Pa., in Florence Joseph Schwab iz New Orleans, oba dijaka na inženerskem oddelku Cornell vseučilišča v Ameriki, iznašla sta nov način čiščenja bakra, od katerega pričakujejo da bo napravil cel prevrat v tej industrisk stroki. Svojo iznajdbo razlagata v razpravi, katero sta skupno dovršila in za katero sta dobila

98 pointov, najvišji uspeh v zgodovini Cornell vseučilišča. Uže dalje časa sta mlada dijaka skupno poskuševala dan in noč. V svoji razpravi opisujeta način za čiščenje bakra, o katerem pravijo tukajšnji profesorji, da bo obstal vsako prekušnjo in bo čistilcem bakra na leto milijone dolarjev prihranil, ker bo znižal stroške na polovico. „Vse, kar zamorem za zdaj povedati, je rekel Baum, je to, da se nadejam, da bodo čistilci bakra v tej deželi v kratkem času rabili najin način.“ Profesor Wilder D. Bancroft, pod katerega nadzorstvom sta Baum in Schwab delala, prevel bo razpravo v nemščino in se bo prečitela pred elektro-kemično družbo v Berlinu. Pri tem zborovanji se bodo podrobnosti te iznajdbe v celem obsegu razložile. Dosedanji stroški pri čiščenju bakra znašajo 5 dolarjev za tono. Tako poročajo listi.

Šac je zgorel. V današnjih prozaičnih časih je težko dobiti resničen „šac“ Kače in drugi taki zakleti varuhi ki so v srednjem veku varovali „šace“, so se poskrili pred solncem našega stoletja. Nasprotno pa je lažje v današnjih dneh dobiti v mestu kak šac ne pod zemljo marveč kar na hodnjikih kak denarni mošnjček ali pa kako drugo dragoceno stvar. Vsekako, če hoče človek ohraniti mirno vest, odda najdeni šac na policijo, a drugi ima kosmato vest in naenkrat misli postati bogat, ko najde v kaki ulici par stotakov. In v takem slučaju poročajo iz Lizabone. Portugiški vojak Silva je našel v neki ulici 38.000 frankov. Brzo jih je skril pod uniformo ter hitel v vojašnico. Doma je zakopal denar v blazino. Hitro je odredil vse da bi dobil za nekaj časa dopust. V svojem rojstnem kraju je naročil kupiti posestvo ter sezidati lepo hišo, prijateljem svojim pa je priredil lepo gostijo. Čudili so se vsi, kje da je naenkrat toliko denarja dobil, a sam pa ni črnil besedice o najdenem „šacu“. Zgodilo se je nekega dne, da je zdravniška komisija prišla v vojašnico in inspicirala vse sobe, ko je bil Silva ravno v službi. Njegovo blazino je komisija zaznamovala kod nerabno, odnesli so jo na dvorišče ter jo sežgali z drugimi vred. Ko se je Silva vrnil iz službe, je kod nor bežal na dvorišče, kjer je ravno gorela njegova blazina z najdenim „šacom“. Kod besen je planil v plamen ter hotel rešiti denar, a bilo je že prepozno. Silva so rešili tovariši iz plamena težko opečenega ter navidezno znorelega prepeljali v vojaško bolnico.

Maloruski poslanec iz Galicije in dva iz Bukovine so imeli 16. t. m. zborovanje v Lvovu. Predsedoval je znani državni poslanec Romančuk. Tekst resolucije, sklenjene o položaju Malorusov, se ne izroči takoj javnosti, ampak šele čez nekoliko dni. Razpravljali so tudi o elementarnih nezgodah v Galiciji. Zahtevala se bo pomoč od strani države. Simptomatičen je sklep, da letos sporoče častitke cesarju za rojstni dan na namestništvu, in ne kakor lani — direktno na Dunaj.

Umor dragonca. V Bitnu se je sprl neki dragonec z nekim civilistom. Civilist je vzel dragoncu bodalo in ga je sunil v trebuh. Dragonec je precej umrl.

Dolga pridiga. Nek mlad duhovnik je imel zelo dolge pridige, vsaj mlačnim ljudem so se zdele dolge. Nekega dne začne gospod v cerkvi govoriti in govoriti. Bile so večernice. Ker je bil kratkoviden, ni koj opazil, da mu ljudje kapljajo iz cerkve eden za drugim in da je cerkev kmalu skoraj prazna. On govori dalje, dalje. Naposled se priplazi po kolenih cerkovnik na prižnico in pravi: „Prosim gospod, kadar bodo končali, naj še cerkev zapro! Tu je ključ, in grem tudi jaz domu“.

Pripoznanje. Profesor v šoli: „Kokoši seveda imajo tudi uši (kurjenice); to so pa drugačne uši, nego je imamo mi!“

Turške grozovitosti. Kakor smo že poročali, odposlala je Bolgarska vlada vsem diplomatičnim zastopnikom v Sredcu spomenico, v kateri se popisuje turška grozovlada v Macedoniji. Nekateri listi prinašajo izvlečke iz te spomenice, ki prica, da bolgarska vlada vestno zasleduje dogodke v Macedoniji. Spomenica je razdeljena v več delov, ki govore o grozodejstvih v vilajeti v Solunu, Bitolje, Skoplje in Drino-

polje. Človeku se kar ježijo lasje, ko čita to spomenico. Tudi najhujšemu nasprotniku Slovanov mora sočutje napolniti dušo, ko čita to spomenico. Prostor v našem listu nam žalibog ne dopušča, da bi to spomenico bolgarske vlade objavili doslovno, marveč se moramo omejiti na objavljenje le nekaterih slučajev iz solunskega vilajeta: V Seresu so šole že od 20. aprila t. l. zaprte, učitelji so ali zaprti ali izgnani. Istotako so zaprti vsi občinski svetovalci, občinski tajnik ter vsi uglednejši možje v občini. Vsi svečeniki sereškega okraja so v zaporu. Otroci se ne krščujejo in mrtvi se pokopujejo brez duhovnikov. Dne 23. aprila je prišla v bližino Banice ustaška četa. Turški vojaki, ki so bili odposlani proti tej četi, pa so mesto čete napadli vas, jo uničili in 64 ljudi pomorili. — Petrič. Skoraj vsi svečeniki in učitelji so zaprti, Čurilovo so turki oropali, in skoraj vse tamošnje prebivalce so (najkrvoločnejši turški vojaki) pomorili. Dne 6. maja je 120 turških vojakov napadlo vas Gornja Ribnica in so 5 možkih in 2 ženski do smrti izmučili. Duhovnika, ki je zanje prosil, so Turki nabili. V Jegumencu so kmeta Trenčova skoraj do smrti izmučili ter mu pred njegovimi očmi onečastili ženo. Na to so Turki iz vasi pobrali vse, kar so mogli seboj nesti, vse drugo pa so zažgali ter uničili itd. — Strumica. Vsi uglednejši možje tega okraja ter svečeniki in učitelji so zaprti. Škofa Gerazinova so v njegovi hiši zaprli, njegovega tajnika pa so odvedli v ječo. — V vasi Burjevo so Turki več ljudi pomorili in tri žene onečastili. — Nevrokop. Dne 21. apr. so zaprli 11 najuglednejših meščanov. Vsi učitelji tega okraja so zaprti. Dne 1. maja so Turki v Baničinih več kmetov grozovito mučili. Dne 3. maja pa je bilo mučenih 100 prebivalcev iz Skrebotova, med njimi je bil tudi osem desetletni starček. V Osikovem sta bila dva kmeta do smrti bičana. V Fotovištu so pet kmetov grozno mučili in so jim za nohte zabodli lesene trske. Dne 21. sta bila dva kmeta v Tešovem razčetrtena. — Meseca julija je tikveški kajmakan besnil po 25 vaseh. Izvršil je s svojimi vojaki nad 300 grozodejstev. Neštevilno žensk je bilo onečaščenih. V vasi Gališta je polk turških vojakov onečastil vse tamošnje ženske, celo otroke pod desetimi leti. A to so le nekatera izmed neštevilno grozodejstev iz solunskega vilajeta, navedenih v spomenici bolgarske vlade. Iz skopeljskega vilajeta navedemo naj le par primerov: Dne 11. junija so v Skopljem zaprli ravnatelja tamošnjega učiteljskega, Kableševa, ker je imel v svoji biblioteki knjigi „Othello“ in „Les Misérables“, kateri knjigi so turške oblasti smatrale za revolucionarni in obsodile radi tega Kableševa na eno le toječe, ker so pri njem našli prepise narodnih pesmij. V Štipu so Bašibozuki z razbeljenimi železnimi drogi mučili kmete. Dne 2. junija so mučili kmeta Melenkova, njegovo ženo, ki je bila že blizu poroda, pa so teptali z nogami. Ko se je radi tega njena mati pritožila pri Hilmi paši, jo je isti zapodil češ da se laže. Že to, kar smo tukaj naveli, je grozovito, a takih in sličnih slučajev je v spomenici bolgarske vlade nebrojno. Na splošno med drugimi se lahko reče, da so Turki zaprli vse tiste učitelje in svečenike, katere so mogli dobiti v pest. Svoječasno je obljubila Turška vlada, da izpusti na svobodo učitelje, svečenike in druge Bolgare, ki so po nedolžnem v ječah; ko se je pa od Turčije zahtevalo, naj izpolni svoje obljube zahtevala je, naj oni, kateri hočejo biti spuščeni na svobodo, položijo visoke denarne kavcija, ali pa naj za poroka dajo kakega — Turka. Toliko prvi, kolikor drugi pogoj pa sta popolnoma neizvršljiva, ker smešno bi bilo ob sedanjih razmerah iskati po Macedoniji denar, a še bolj smešno pričakovati od kakega Turka, da bi bil za poroka Bolgaru.

Hladnokrven umor. Nek samski farmer po imenu Umsele in njegov pomočnik John Carr v Bowlingu, Green, sta bila zatrpljena z arzenikom. Zločin je najbrž izvršil nek tujec, ki je pred par dnevi iskal dela v okolici in ga je Umsele vzel na svojo farmo. Nekaj dni pozneje je prišla na njega vrsta, da je kuhal kosilo. Takoj po dokončani jedi sta Umsele in Carr hudo obolela in prvi je kmalu umrl. Poklican zdravnik je konstatoval, da sta bila oba zastrup-

ljena z arzenikom. Tujec je takoj po jedi zginil. Po noči se je zopet vrnil ter popolnoma oropal hišo, ter na to zbežal v gozdove. Šerifi so pričeli iskati zločinca, toda do sedaj še niso dobili o njem nikakoršnega sledu.

GLASNIK.

Lekarne in bolniške blagajne.

Prilikom spremembe lekarniških taks za leto 1903 izdalo je ministerstvo za notranje zadeve obširen odlok, skoro da spomenico, v kateri se peča precej natančno in stvarno z zahtevami lastnikov lekarn in z onimi bolniških blagajn, v kolikor se tičejo pritožbe le teh zadnjih. O neprimerno veliki ceni zdravil. Ministerstvo je pri 19 zdravilih določilo višjo in pri 39 nižjo takso ali ceno. Nadalje so se zvišale pristojbine za adjustiranje zdravniških receptov, izvzemši onih od bolniških blagajn in od javnih zavodov za 10 vin.

Vse lekarne imeti morajo nadalje tudi od sedaj naprej obligatoriško v zalogi difteriški zdravilni serum. Pri izdelovanju in rektifikaciji lekarniških taks pečati se je moral najvišji zdravstveni svet z ogromnim številom peticij tako od strani farmacevtskih (lekarnarjev) korporacij, kakor tudi z onimi bolniških blagajn. Pri rektifikaciji se je ravnal najvišji zdravstveni svet strogo nepristransko, računajoč s faktičnimi odnosi in na podlagi strokovnjaških poizvedb.

Lekarnarji zahtevali so korenito reformo takse za zdravila, v peticiji pa niso nič navedli, kako naj se ta korenita reforma izvede. Nova taksa za zdravila pa zahteva temeljitih in dolgotrajnih proučevanj, primer in proračunov, ki se bodo vpoštevali pri novi že v delu se nahajajoči 8. izdaji za avstrijsko formakopejo, ne more se pa ta zahteva že vpoštevati v nekaterih tednih, v katerih se je izdelala sedanja revizija tarifa. Pri novi izdaji cenika za zdravila pa ne gre samo ustreči lekarnarjem, marveč poklicani so tudi sodelovati oskrbniki bolniških blagajn in javni zavodi. Lekarnarji nadalje zahtevajo nočno takso, na katero zahtevo se ministerstvo ni moglo ozirati z ozirom na ne povsod jednake življenske razmere in interese zdravnikov in občinstva.

Prezreti se pa niso mogli vedno višji režijski stroški javnih lekarn. Regulirale so se plače pomočnega osebja, zdravila se čem dalje bolj izdeluje na tovarniški način in podražile so se življenske in kupčijske potrebe. Vsled tega je nastala potreba, da se povišajo lekarniški tarifi, poseben ozir se pa mora jemati na javne zavode, na bolniške blagajne pri sestavi novega tarifa.

V drugem oziru pa so se zlasti zaveze bolniških blagajn pritoževale čez neprimerno visoko ceno zdravil. Sklicevali so se na primerno nizke cene istih predmetov pri droguistih, na vojaško zdravilno takso itd. hoteč dokazati, da je avstrijska taksa za zdravila previsoka in so se izdatki bolniških blagajn v zadnjih letih radi podraženih zdravil zdatno zvišali. Te pritožbe provzročile so, da je farmacevtni odsek najvišjega zdravstvenega sveta začel proučevati in primerjati avstrijsko takso za zdravila z taksami onih srednje evropskih držav, ki imajo postavno vpeljavo za zdravila. Primerjali so se tudi izdatki za zdravila v Nemčiji z onimi v Avstriji. 23 najraznovrstnejših receptov se je poslalo inozemskim lekarnarjem v ondi postavno določeno taksiranje. Zanimalo bode čitatelje, koliko so stala zdravila v raznih državah. Podajmo v ta namen sledeči pregled za vseh 23 receptov v vinarjih:

	zdravilo	delo lekar.	posoda	skupaj
Avstrija	974	1109	382	2455
Ogrsko	1203	1151	468	2822
Hrvatsko	1352	1104	424	2880
Prusko	1452	1304	254	3010
Bavarsko	1524	1350	260	3134
Saksonsko	1404	1292	248	2944
Virtemberško	1352	1132	387	2871
Elsas in Lorena	1461	1384	266	3111
Dansko	1101	782	338	2231
Zürich	1931	903	490	3324

Materijal zdravil sam ob sebi le ni tako drag, drago je pa zaračunenje lekarniških manipulacij. Kar trgovec ne računi, to vse lekarnar zaračuni: napis na steklenice, skoro da vsak kretaj lekarnarja pri sestavi zdravil se zaračuni in to ravno naredi zdravila tako neprimerno draga, če se primerja cena v lekarnah z ono v navadni trgovini bodisi en groš, bodisi en del običajno. Iz zgoraj navedenega pregleda pa tudi lahko razvidimo, da so cene zdravil v primeri z drugimi državami izvzemši Norvegije in Danske v ostalih državah pa za 20 do 40 odstotkov dražja.

Vkljub temu pa so pri bolniških blagajnah izdatki za zdravila veliki, vkljub temu, da dajo lekarnarji le tem zdatne popuste. Toda popuste dajo le za takozvana oficialna zdravila, ne veljajo pa ti za takozvane specialitete, akoravno ta dražja zdravila zdravniki najraje predpisujejo. No pa vkljub temu bolniške blagajne v Avstriji potrošijo za svoje obolele člane manj nego one na Nemškem, vkljub temu, da podpirajo avstrijske bolniške blagajne svoje člane skozi 20 tednov in one na Nemškem le skozi 13 tednov. Tako je bilo leta 1899. v Avstriji zavarovanih 2,442.333, v Nemčiji 8,786.973 delavcev. Izkazale so bolniške blagajne v tem času 21,055.310, v Nemčiji pa 60,406.683 dnij, potrošili so pa v Avstriji 5,089.395, v Nemčiji pa 24,562.651 mark za zdravila. Na posameznega obolelega člana pride v Avstriji 9.17 v Nemčiji pa 6.63 dnij, na vsakega posameznega člana prišlo je v Avstriji na stroških za zdravila 1899 leta 2.08 K, v Nemčiji pa 2.68 mark, za jeden dan pa v Avstriji 23 h in v Nemčiji 41 fenigov.

Kar se tiče nizkih cen garnizijskih lekarn je res, da so le te cene zelo nizke. Toda pri tem je vpoštevati dejstvo, da vojaško osebje uporabljeno v vojaških lekarnah kakor tudi prostori le malo stanejo.

Da pa bodo i nadalje mogli javni fondi in bolniške blagajne vršiti svojo dolžnost, izdelal se bode posebni tarif za javne fonde in za bolniške blagajne.

To so glavne misli precej obširne spomenice, ki prav jasno napoveduje nov večji tarif za zdravila. Čudno je, mi živimo v državi, v kateri je liberalizem uničil cveteče obrtne cehe in v kateri se od gotovih ljudij tako napada in zaničuje združevalna misel. Lekarnarjem pa je dano pravo, z zelo visokimi cenami zdravil, ki jih država določa sama, izkoriščati ravno največje reveže, one družine, ki imajo bolnike. Z občečloveških načel so se dali lekarnarjem privilegiji, toda zakaj smejo delati lekarnarji s tako visokimi odstotki, s kakoršnimi ne delajo navadni trgovci. V boju, ki so ga vodile bolniške blagajne v Gradcu in na Dunaju pred nekaj leti z lekarnarji, skazalo se je, da delajo lekarnarji s 60 do 200 odstotki in pri tem tudi pri taksiranju naredijo jako veliko pomot. Lekarnarji nimajo nikakor tako velikih režijskih stroškov, kakor n. pr. trgovci. Osebje je veliko večje v trgovinah kakor v lekarnah in tudi trgovci potrebujejo vsekakor veliko večjih prostorov, skladišča in prodajalne, med tem, ko potrebuje lekarnar sorazmerno le manjših prostorov.

Res, da je osebje v lekarnah dobro plačano, toda zato potrebuje trgovec toliko več osebja in so sorazmerno režijski stroški pri trgovcih večji, nego pri lekarnarjih. Ker so zdravila draga pri sedanjem sistemu lekarn, bi bilo res v interesu vsega občinstva, revnega osobito, da bi se lekarniško vprašanje temeljito reformiralo, toda ne s tem, da bi se lekarne podržavile. Saj tako tvorijo že sedaj lekarne poseben monopol, samo, da gre dobiček v žepe posamnikov med tem, ko bi se za slučaj monopola gotovo znižale cene zdravilam in ob enem se tudi zboljšalo materijelno stanje lekarniškega osebja.

Alkoholizem.

Predaval dr. méd. G. Bunge v Bazelu. — Prevedel J. Kranjc.

Vprašanje o alkoholu je v prvi vrsti fiziološko in ravno fiziološko spoznanje, na katero se upira pravo prisojevanje tega vprašanje še

vedno ni prodrlo v javnost. Zato si dovolujemo obrazložiti vse, kar se da s strogo znanstvenega stališča povedati o tem vprašanju.

Znano je, da alkohol v našem telesu zgori. On tvori tedaj vir „žive sile“. Iz tega pa še ne sledi, da je redilna snov. Kdor bi hotel dokazati to podmeno, moral bi poprej doprinesiti dokaz, da se ona iz zgorenja alkohola izvirajoča živa sila uporablja za izvršenje kake normalne funkcije. Ne zadostuje namreč, da se kemična „razpenjavost“ pretvori živo silo. Treba je, da se to pretvarjanje godi o pravem času na pravem mestu, na strogo določenih točkah izvestnih vlakcuških elementov, ki nam je znano, je li si more misliti vlakence ali živčna stanica iz alkohola dobiti potrebnih sil. Naša stanična vlaknina pač ni tako urejena, da bi jo lahko redila kakršna si bodi tvarina, temveč ona vsrkava iz krvi le natančno določene redilne snovi, tujih in škodljivih pa se brani.

Da se oddaja več gorkote, prihaja odtod, ker alkohol razširi obkožne žilice: vsled tega se razlije več tople krvi preko hladnega površja; primeroma veliko gorkote gre na ta način v izgubo. To razširjanje krvnih cevi pa razpolagajo tako-le: Krvne cevi so obdane od majhnih obročastih mišic, ki so neprenehoma v aktivni kontrakciji. To kontrakcijo povzročujejo neka živčna vlakna, ki so v zvezi z omenjenimi obročastimi mišicami ter imajo svoje skupno središče, poneha vpliv živcev, obročaste mišice oha-bnejo, krvne cevi se razširjajo in vedno večja množina krvi sili v kožo, ki se vsled tega rdeče pobarva. Tedaj je ta rdečica na licih po zavžit-tem vinu, katero tolmačijo vedno kot oživilja-jočo ali razdraževano posledico alkohola, prav-zaprav le pojav oslabelosti.

Neveščak trdi, da ga alkohol v mrazu greje. On čuti toploto, pa se moti; čuti le, kako mu kri sili v večji množini h koži. V resnici pa se ni zagrel, temveč ohladil. Vzrok tej prevari tiči morda tudi v tem, da je možganski centrum, ki posreduje občutek mraza, oslavljen, omamljen.

Sploh smelo trdimo, da so vsi učinki alkohola, ki jih tolmačijo navadno kot oživljajoče razdraženje, prav za prav le pojavi oslavljenja.

Oslabenje se pojavlja posebno na duši. Prvo, kar vsled omamljenja utrpne, je zdrava razsodnost. Zato pa nadvladuje življenje čustev, oproščeno vseh spon razsodnosti. Človek postane odkritosrčen, besedljiv, postane brezskrben in živahen — ne vidi pač več razločno pretečih mu nevarnosti. V prvi vrsti ga učinkuje alkohol oslabljaajoče s tem, da omamlja vsa čustva neprijetnosti in boleti in sicer najprej najbridkejše boleti, namreč duševne, tugo in skrb. Od tod ona dobra, da židana volja, ki zavladava s kraja v pivski družbi. Nikdar pa ne postane človek vsled zavživanja alkohola duhovit. Ta tako razširjeni predsodek je omama, prevara samega sebe, tudi ta pojav ne znači družega, kakor da se možganov loteva omamnost. V kolikor pa pojema omamnost, v tolikor narašča samoljubje.

Posledica pričenjajočega se oslabejenja pijančeve možganske delavnosti so istotako one živahne gestikulacije in nepotrebno kazanje srčnosti — korajže. Odstranjene so namreč zapreke, ki treznega človeka ovirajo, da z nepotrebnim kretanjem ne uporablja svojih sil. S tem je tudi v zvezi burneje srčno utripanje in hitreje bitje žile, ki se vedno smatra kot dokaz za oživljajoče delovanje alkohola. Temu pa ni tako. Burneje utripanje srca nikakor ni direktni učinek alkohola, temveč provzroča ga situacija, v kateri se opojne pijače navadno zavživajo. Ako daš treznemu, mirno ležečemu človeku piti vina, se lahko prepričaš, da se utripanje njegovega srca ni nič izpremenilo. Drugače je v pivski družbi. Razsodnost pojemlje, človek blebeče prazne reči; samopremagovanje pojemlje, on kruli z rokami tja v en dan, razburja se brez vsacega povoda in od tod potem burneje srčno utripanje.

Pojav oslabejenja, ki ga navadno pripisujejo oživljajočim, je omamljenje utrujenosti. Trdno ukorinjena je vera, da alkohol upehanega okrepeča

za novo delo in nove napore. Pa čustvo utrujenosti je le zaklopnica - varnica našega telesnega stroja. Ako to čustvo omamljaš, da bi mogel dalje delati, ravnaš po zgledu onega, ki zapre ventil ali zaklopnico, da more stroj čez dovoljeno mero zakuriti.

Mnenje, da alkohol upehanega človeka okrepeča, postane usodepolna zmota baš najstorilnišemu sloju. Siromašni ljudje, katerim itak piči zaslužek ne zadostuje, niti da se človeški prežive, potratijo, zapeljani po tem predsodku, prilično veliko svoto svojih dohodkov za opojne pijače, namesto da bi se z tečno, ukusno hrano resnično pokrepčali za svoje težavne opravke.

Da se predsodek o okrepečevalni moči alkohola da tako težko iztrebiti, pojasnjujejo vsakdanje izkušnje tistih, ki ga pijejo redno in iz navade. Kdorkoli se je že privadil rednemu zavživanju alkoholičnih pijač, tega stori v resnici za ta trenotek alkohol zmožnejšega za delo, kakor bi bil v slučaju, da bi se mu odtegnil popolnoma. Za sedaj nam tega pojava ni mogoče razložiti, opozarjamo pa na popolnoma sličen učinek drugih strupov na človeka, če se jim je udal. Odtegni strastnemu morfijskemu morfijs: ne more več delati, niti spati niti jesti — njega morfijs „krepeča“, kdor pa ni navajen na nikako mamilo, tega tudi nobeno tako narkotično mamilo ne dela bolj sposobnega.

Toda bolj ko vse znanstvene dedukcije, popolno brezkoristnost, da škodljivost alkohola in v najmanjših količinah tisočkratni poskusi izvršeni, pri oskrbovanju armad, iz katerih se je dognalo, da vojaki ob času vojske in miru, v vsakem podnebju v vročini in mrazu vse napore najtežavnejših maršov najložeje prenašajo, če se jim odtegnejo vse opojne pijače.

To se je izkazalo v angleški vojski v bojih s Kafri, v zapadni Afriki z Asanti, v bojih v Kanadi in Indiji. Posebno poučno je, kar se je opazovalo na „testotalih“. Kakor znano, so storili ti obljubo, da ne pijejo niti kapljice kake upijanjive pijače, tedaj niso pili tudi tedaj ničesa ki so ostali vojaki dobivali male merice opojnih pijač; pogumno so korakali z drugimi in prenašali iste napore; in dognalo se je, da so vse težave in napore obladali ter da je bolehnost in mrljivost med njimi bila dokaj manjša. Ta poizkus ima posebno v tem oziru veliko dokazovano moč, ker se tu ni šlo za primerjanje popolnih abstinentov z nezmernimi pijanci, nego z zmernimi pivci. Kajti ti vojaki niso imeli nikakor prilike nabaviti si večje količine alkohola ko tisto pohlevno merico, ki se jim je delila.

Isto so poskusili v severoameriški armadi, kjer so dajali vojakom nekaj dni zapored malo alkohola potem pa so ga jim zopet popolnoma odtegnili. Dr. Frank H. Hamilton pripomnja na to sledeče: „Silno bi bilo želeli, da se taki poskusi v severoameriški armadi več ne ponavljajo. Po izkušnji in opazovanju smo prišli do trdnega prepričanja, da že od navadne porabe opojnih pijač, zdravi ljudje nimajo nikakega haska. In v tem oziru ni izjeme ne v mrazu, ne v vročini ne v dežju, pa tudi ne pri prejšnjih pijancih, ki so enkrat postali vojaki.“

Enake uspehe so dosegli tudi pri pomorščakih in na kupčijskih ladijah, katerih se poda vsako leto v Ameriki in Angliji na tisoče na široko morje, ne da bi imeli seboj le kapljo opojne pijače. Poskusili so že to tako v tropičnem kakor severnem podnebju, posebno v najskrajnejših severnih krajih. In zato so lavci na kite večinoma popolni abstinentje (t. j. oni ne pijejo nikdar alkoholičnih pijač) in pri svojem napornem delu nimajo niti kapljice opojnih pijač na krovu.

In kar velja o telesnih, velja tudi o duševnih naporih. Vsak, kdor je že storil poskus, mi bo gotovo pritrdil, da mu vsako duševno delo najbolj uspeva, kadar se zdržuje popolnoma vseh opojnih pijač.

Alkohol torej nikogar ne oživlja, ampak nam le omamlja čustvo utrujenosti.

Med razna mučna čustva, ki jih alkohol omamlja, spada tudi dolgčas. To čustvo pa je le, kakor čustvo utrujenosti, nekaka priprava,

ki služi samourejevanju našega organizma. Kako nas namreč utrujenost sili k pokoju, tako nas dolgčas priganja k delu in naporu, brez katerih bi naše mišice in naši živci atrofirali in oslabili in z našim zdravjem bilo bi proč. Ako se dolgčas ne odpravlja s kakoršnim koli delom, potem vedno bolj narašča in postane končno prava demonična sila. Zanimivo je gledati, h kako obupnim sredstvom se često zatekajo leni in topi ljudje, samo da bi si brez trudapolnega dela pregnali dolgčas. Neumorno jih goni s kraja v kraj, iz družbe v družbo, od zabave do zabave. A vsi ti poskusi, da bi ubežali demonu dolgega časa, bi se izjalovili. Končno bi bili ljudje prisiljeni, da si s kakoršnokoli naporom utrudijo možgane in mišice, da dosežejo zopet mir in pokoj ter tako izpolnijo svojo puščobo, da jim ni priskočil na pomoč — alkohol. Mirno in lahno jih otme temu peklenščku iz krempljev. Tako se pijanec in pijana družba sploh nikdar ne zave prav svoje puščobe in praznote. Kaj jim potreba še kakih zanimivosti, kaj idealov, saj imajo svoje razkošje, svoje zadovoljstvo v narkozi, v omami! Vendar nič ni za razvitek človeka bolj usodepolnega nič ne izpodkopa uničuje tako zelo dragocenejšega, kar ima, nič ne zamori s tako gotovostjo slednjih ostankov energije, kakor če neprestano potaplja svoj dolgčas v alkoholu. (Dalje prih.)

„Slovenski List“ prodaja se v Ljubljani v Brus-Štefetu prodajalnici Pred škofijo. V Kranju se prodaja v prodajalnici gosp. Floriana. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Nobena poroka več

ne bi smela biti brez 16 10—9

sladoleda.

Razpošilja največja eksportna tvrdka za sladoled in sladčičarsko blago Emil Brandt v Kranju.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg št. 19

priporoča

najnoveše vizitnice, koverta s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47—29

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice

iz kositarja, ali medenine in iz tompaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema

kritje streh in zvonikov.

18 x—8

Ilustrovani ceniki na razpolago.

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**